

Budgetunderlag 2018-2020

Gymnastik- och idrottshögskolan

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	3
Utbildning på grund- och avancerad nivå.....	3
Forskning.....	4
Förutsättningar för forskning och utbildning på forskarnivå.....	5
Bedömning av GIH:s ekonomiska utveckling.....	6
Lokalförsörjning.....	6
Investeringar i anläggningstillgångar.....	6
Räntekontot.....	6
GIH:s behov.....	7

FÖRORD

Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) ska i enlighet med förordningen om budgetunderlag och årsredovisning årligen lämna ett budgetunderlag för kommande treårsperiod. Enligt separat förordning (2002:787) för Centrum för idrottsforskning (CIF), som är placerat vid GIH, ska högskolan även inkomma med budgetunderlag för CIF. Budgetunderlag för CIF bifogas som bilaga 1.

UTBILDNING PÅ GRUND- OCH AVANCERAD NIVÅ

GIH är landets enda självständiga idrottshögskola med en profil riktad mot utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå inom idrott, fysisk aktivitet och hälsa. Högskolan kommer 2017 erbjuda följande programutbildningar:

1. Ämneslärarutbildning mot gymnasieskolan, idrott och hälsa samt annat ämne/specialidrott (300-330 hp)
2. Hälsopedagogprogrammet (180 hp)
3. Tränarprogrammet (120/180 hp)
4. Kompletterande pedagogisk utbildning till ämneslärare (90 hp)
5. Masterutbildning i idrottsvetenskap (120 hp)

Därutöver ges Sport Managementutbildningen (180 hp) i samarbete med Södertörns högskola (SH). Antagning till utbildningen sker via SH och studenterna läser totalt 90 högskolepoäng vid GIH. Programutbildningarna motsvarar cirka 90 % av högskolans utbildningsverksamhet, ett förhållande som förväntas bestå under överskådlig framtid. Endast ett urval av GIH:s fristående kurser erbjuds som distansutbildningar. Gemensamt för samtliga utbildningar är att studierna handlar om människan i rörelse. GIH ska förmedla betydelsen av livslångt lärande till studenterna och erbjuda möjlighet till fort- och vidareutbildning på vetenskaplig grund.

Programutbildningarna vid GIH leder till yrken som framöver bedöms ha en hög efterfrågan på arbetsmarknaden. Exempelvis går många yrkesverksamma lärare i idrott och hälsa inom kort i pension och många av dessa är så kallade "ett-ämneslärare" som vid ersättning kräver två nyanställningar, detta då dagens nyexaminerade ämneslärare har minst två ämnen i sin examen. Vad gäller specialidrott är efterfrågan på legitimerade lärare mycket stor i gymnasieskolan runt om i landet. Samhället efterfrågar dessutom i allt högre utsträckning högskoleutbildad kompetens. Inom föreningsidrotten ökar behovet av högskoleutbildade tränare för såväl elit- som breddverksamhet. Inom sjukvården har insikten om den fysiska aktivitetens betydelse skapat ett ökande behov av utbildade hälsopedagoger. Inom näringslivet har idrottens växande betydelse som kommersiell aktör skapat ett stort behov av ekonomer med inriktning mot idrott, fysisk aktivitet och hälsa.

GIH samverkar aktivt med andra lärosäten och har flera överenskommelser om samarbeten kring nya utbildningar. Ett exempel är GIH:s samarbete med Stockholms universitet (SU) och SH inom ramen för ämneslärarutbildningen. GIH:s lärarstudenter har möjlighet att läsa sitt andra ämne vid SU och SH. GIH ger också möjlighet för studenter vid andra lärosäten att läsa ämnet idrott och hälsa som ämne två. Med start vårterminen 2017 inleds ett nytt samarbete med SU för att även inkludera grundlärarutbildning med inriktning mot fritidshem och årskurs 4-6 där GIH erbjuder en termins studier i idrott och hälsa för dessa studenter. En motsvarande överenskommelse för lärarutbildning mot årskurs 4-6 har tecknats med SH.

GIH är det lärosäte i Stockholmsregionen som bedriver utbildning inom idrott och hälsa och fungerar som ett nav för utbildning inom idrott och hälsa, samt för specialidrott i Sverige. Det framtida utbildningsutbudet kommer att fortsatt bygga på GIH:s programutbildningar, både i egen regi och i samarbete med andra lärosäten.

FORSKNING

Inom GIH bedrivs avancerad forskning inom området idrott, fysisk aktivitet och hälsa i nära samverkan med idrottsrörelsen, skolan, hälso- och sjukvården och det omgivande samhället.

Ämnesläroutbildningen i idrott och hälsa, som även omfattar inriktningen mot specialidrott, är högskolans största programutbildning och en betydande del av forskningsverksamheten vid GIH syftar till att forskningsanknyta denna. Ett övergripande syfte med forskningen vid GIH är att kartlägga den kultur som präglar högskolans samlade rörelseaktiviteter, inte bara ämnet som sådant, och att studera de lärprocesser som förekommer i dessa. När det gäller skolämnet idrott och hälsa fokuserar forskningen på riktade satsningar mot förhållandet mellan undervisningen, dess innehåll och uppläggning, och elevers lärande.

I dagens samhälle bedrivs ungas rörelseaktiviteter främst i institutionaliserade sammanhang, i skolan och inom ramen för den frivilliga föreningsidrotten. Föreningsidrotten är emellertid även den en offentligt finansierad verksamhet, vilket ger frågor om dess öppenhet, tillgänglighet, jämlikhet och jämställdhet hög aktualitet. Dessutom knyts barn- och ungdomsidrotten till starka värden om fostran och utveckling. Detta föranleder ett behov av vetenskaplig granskning, inte minst mot bakgrund av att det spontana idrottsutövandet har minskat bland barn och unga på senare år. Ungdomsgruppen har också tudelats; en grupp är mycket fysisk aktiv och en grupp rör sig betydligt mindre. Forskningen inom detta område skapar ett vetenskapligt underlag för utveckling av berörda samhällssektorer i frågor som tillgänglighet, öppenhet, jämlikhet och jämställdhet. Här finns också direkta kopplingar till högskolans utbildningar för hälsopedagoger, tränare och sport managers, vilka kommer verka i den miljö forskningen fokuserar på.

Parallellt med den tilltagande institutionaliseringen av den fysiska aktiviteten har behovet av forskning om fysiska hälsovärden och kunskaper om livsstilssjukdomar också ökat. Vid GIH handlar detta framför allt om kopplingen mellan fysisk aktivitet och befolkningens hälsa och välbefinnande. Flera av västvärldens livsstilssjukdomar som fetma, diabetes, hjärt-kärlsjukdomar och cancer motverkas av fysisk aktivitet. Fysisk aktivitet leder också till bättre mental hälsa i form av ökad livsglädje och minskar risken för depression. Även inlärning och minne påverkas positivt av fysisk aktivitet. Fysiska aktivitet är en folkhälsofråga med samhällsekonomiska konsekvenser för näringsliv och offentlig sektor. Vid GIH bedrivs forskning med syfte att kartlägga och analysera effekterna av fysisk aktivitet för olika grupper i samhället. I detta ingår forskning om primär och sekundär prevention av ohälsa genom fysisk aktivitet såväl som social utveckling och inlärningsförmåga. Betydelsen av denna forskning och dess tillämpning i samhället såväl som i högskolans utbildningar kan inte underskattas om Sverige ska kunna hantera de välfärdsutmaningar som väntar i framtiden.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FORSKNING OCH UTBILDNING PÅ FORSKARNIVÅ

Som tidigare konstaterats är GIH den enda högskolan i Sverige med sammanhållen forskning inom hela det flervetenskapliga område som ämnet idrottsvetenskap utgör. Det specifika med forskningen i idrottsvetenskap är att studierna handlar om människan i rörelse – ett område som vare sig kan likställas med eller ersättas av forskning inom andra delar av medicinen eller pedagogiken. Att GIH idag utgör en stark, bred och sammanhållen miljö för området idrott, fysisk aktivitet och hälsa märks bland annat genom att våra anställda frekvent tillfrågas att medverka som experter både av departement, statliga verk, föreningar och i media.

Som enda lärosäte i Sverige omfattar GIH:s idrottsvetenskapliga forskning flertalet av de tidigare fakultetsområdena, från medicin till humaniora. För att stärka den flervetenskapliga profilen har GIH organiserat forskningen i tre flervetenskapliga forskningsinriktningar som alla berör olika frågeställningar med människan i rörelse i centrum: Fysisk aktivitet och hälsa, Prestation och träning samt Kultur och lärande. Den viktigaste utmaningen för GIH under perioden 2018-2020 är att fortsatt öka GIH:s forskningsresurser samt säkra infrastrukturen för forskningen och forskarutbildningen.

För att möta dessa utmaningar har GIH sedan ett par års tid arbetat aktivt med att öka högskolans bidragsintäkter. I dagsläget pågår dessutom ett arbete med strategiska partnerskap. Syftet är att förbättra förutsättningarna för forskningen vid GIH genom samarbeten med externa aktörer. Under 2016 har detta arbete burit frukt i form av en av KK-stiftelsen beviljad ansökan för projektet ”Hjärnhälsa och fysisk aktivitet”, där en betydande del av projektet finansieras genom samarbeten med företag. En förutsättning för att GIH fortsatt ska vara framgångsrik i denna typ av samverkansprojekt är att lärosätet har fasta forskningsresurser som utgör en basfinansiering för forskningen, forskarutbildningen och dess infrastruktur.

En fråga som dock orsakar problem för GIH:s forskningsverksamhet är tillgången till elektronisk litteratur. GIH har i tidigare budgetunderlag tagit upp denna fråga och de problem som orsakas av den nuvarande ordningen där varje lärosäte på egen hand ansvarar för hanteringen. GIH har inte ekonomiska möjligheter att ha prenumerationer på mer än en mindre del av de efterfrågade titlarna inom fysiologi och hälsorelaterade ämnen. Behovet av en större spännvidd i utbudet av internationella tidskrifter på biblioteket har ökat i och med att GIH har erhållit examenstillstånd för utbildning på forskarnivå. På sikt är en sådan tillgång en förutsättning för att kvaliteten på både utbildning och forskning ska kunna upprätthållas. GIH vill här uppmärksamma de utmaningar som ett specialiserat, flervetenskapligt, lärosäte ställs inför och påpeka behovet av att proportionerligt likvärdiga förutsättningar skapas inom universitets- och högskolesektorn.

Det finns inget annat lärosäte än GIH som har en forskning med fokus på människan i rörelse ur ett flervetenskapligt perspektiv. Den forskning GIH bedriver kan därför inte ersättas av forskning som bedrivs vid större universitet inom vare sig det medicinska eller det pedagogiska området. GIHs forskning har djupgående betydelse för individen, samhället och dess ekonomi genom att skapa kunskap om förutsättningar för idrott och fysisk aktivitet och effekter av fysisk aktivitet för alla åldrar.

BEDÖMNING AV GIH:S EKONOMISKA UTVECKLING

Genom de satsningar GIH har varit föremål för under 2015 och 2016 kommer högskolans intäkter 2017 att öka 3,5 procent jämfört med föregående år. Dessa resurser kommer i huvudsak att användas till att förstärka högskolans kompetens inom utvalda undervisnings- och forskningsområden. Från och med 2016 betalar GIH full lokalhyra då den hyresrabatt som existerat fram till och med 2015 upphört. GIH står dock rustat att hantera denna situation utifrån existerande förutsättningar.

GIH kommer under 2017 fortsatt hantera de avskrivningskostnader som uppstått som en följd av ombyggnationen av högskolans lokaler. Totalt kommer 2,3 mkr av myndighetskapitalet att avsättas under 2017 för detta ändamål, varvid avskrivningarna därefter är betalade.

Som en konsekvens av det ovan sagda beräknar GIH att 2017 redovisa en negativ kapitalförändring. Från och med 2018 räknar GIH med en ekonomi i balans. Detta gäller dock med förbehållet att den av regeringen aviserade utbyggnaden av lärarutbildningen genomförs enligt plan.

Lokalförsörjning

De ny- och ombyggda lokalerna innebär att GIH:s forskning och utbildning nu är samlade i en och samma byggnad. GIH har också en option på ombyggnation av den byggnad som tidigare har inrymt laboratorier i rörelselära. För närvarande pågår planering av framtida nyttjande av byggnaden. I dagsläget är dock finansieringen av denna lokal ej säkrad. Beslut i frågan kommer att fattas när de ekonomiska förutsättningarna är klarlagda.

Renoveringen av GIH-badet inleddes sommaren 2016 och kommer pågå i två års tid. GIH kommer under denna period att tillfälligt hyra lokaler för att hantera den simundervisning som ingår i lärarutbildningen. Från och med 2018 kommer GIH åter att hyra timmar i det renoverade GIH-badet för simundervisningen. Detta sker genom ett hyresavtal med Stockholms Stad, vilka i övrigt förhyr GIH-badet från denna tidpunkt.

Investeringar i anläggningstillgångar

GIH flyttade in i nya och renoverade lokaler i september 2012. Med hänsyn till att en stor del av det nya lokalbeståndet utgörs av laboratorielokaler, bibliotek, föreläsningssalar och restaurang blev investeringar i inredning och utrustning betydande. För att möta de investeringar som har behövts för att iordningställa lokalerna har GIH varit i behov av en utökad låneram. Den kommande renoveringen av byggnader på campus kommer dock medföra behov av ytterligare investeringar. GIH önskar därför en låneram på 20 mkr från och med 2018.

Räntekontot

GIH föreslår ett oförändrat kreditutrymme på räntekontot.

GIH:S BEHOV

GIH kan konstatera att de satsningar som genomförts under 2016 kommer att förbättra högskolans möjligheter att bedriva en kvalitativ verksamhet under de kommande åren. GIH vill här särskilt lyfta fram utökningen av det statliga forskningsanslaget.

GIH har vill dock samtidigt framföra högskolans särskilda förutsättningar. Högskolans placering i centrala Stockholm – i kombination med ett behov av stora specialutrustade lokaler. GIH vill därför uppmärksamma regeringen på dessa omständigheter och de konsekvenser de medför gällande förutsättningarna för GIH:s utbildning och forskning.

GIH:s uppdrag och inriktning skapar samtidigt särskilda möjligheter. GIH är idag det enda lärosäte i Stockholmsregionen som utbildar lärare inom idrott och hälsa. GIH är även landets enda lärosäte som utbildar lärare för gymnasieskolan i specialidrott. Utbildningarna har en hög användbarhet och god efterfrågan på arbetsmarknaden. De inledda samarbetena med SU och SH skapar förutsättningar att försörja ungdomsskolan med idrottslärare med inriktning mot fritidshem och årskurs 4-6. GIH ser det som angeläget att lärare med dessa inriktningar ges möjlighet att läsa idrott och hälsa. Samtidigt måste dessa utbildningar samsas med redan existerande utbildningar om utrymme inom ramen för takbeloppet. GIH uppskattar därför den satsning som beslutats avseende nya platser till lärarutbildningen för perioden 2017-2021, men konstaterar att ytterligare satsningar inte ryms inom existerande takbelopp.

GIH har en forskning med fokus på människan i rörelse ur ett flervetenskapligt perspektiv. Denna forskning om idrott och fysisk aktivitets betydelse för hälsa och funktion i alla åldrar har stora konsekvenser på samhällets ekonomi och utveckling. GIH har därmed ett viktigt uppdrag som inte går att ersätta med forskning vid andra lärosäten. Som konstaterats är GIH positiv till de satsningar som genomförts avseende nya platser till lärarutbildningen. Forskningsresurserna har dock inte ökat i takt med att den övriga verksamheten expanderat. Situationen är särskilt angelägen vid GIH då högskolan övertagit idrottslärarutbildningarna från SU utan tillhörande resurser för forskningsanknytning.

Den forskning som bedrivs vid GIH har stor samhällsrelevans, inte minst genom dess roll i att uppfylla Agenda 2030s mål. GIHs kompetens är användbar främst för att förebygga ohälsa. Mer specifikt har GIHs forskning relevans för Mål 3: Hälsa och välbefinnande samt mål 4: God utbildning till hållbara städer och samhällen är GIHs kompetens betydande genom forskningen kring fysiskt aktiv arbetspendling. Utökade kunskaper om den fysiska aktivitetens betydelse ur ett hälsoperspektiv utgör en viktig nyckel i att anta flera av de välfärdsutmaningar som Sverige behöver bemöta. GIH kan konstatera att det här finns ett tydligt behov av att stärka forskningsanknytningarna av de utbildningsprogram som bedrivs vid högskolan.

GIH har noterat regeringens ambition att höja de fasta forskningsanslagen från och med 2018. GIH vill här, liksom i det underlag som tillsammans med Riksidrottsförbundet gavs angående regeringens forskningspolitik, framhålla behovet av att stärka den idrottsvetenskapliga forskningen. Det finns i dagsläget ett behov av att göra en strategisk satsning på de idrottsvetenskapliga miljöerna som fokuserar på människors möjligheter och villkor för hälsa och välbefinnande i alla åldrar. I dessa villkor ingår frågeställningar kring temat mångfald som berör möjligheterna för människor med olika bakgrund och härkomst att idrotta och vara fysiskt aktiva. Ett annat tema är mer vardagsmotion med mer rörelse i och på väg till skola och arbetsliv. Ett tredje tema är alla människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv. En del i en satsning på att beforska dessa områden är att

stärka forskningsresurserna vid GIH. GIH framhåller därför samma önskemål som i underlaget till forskningspolitiken för perioden 2018-2020.

Utifrån dessa utgångspunkter har GIH följande önskemål för perioden 2018-2020:

1. Den forskning som bedrivs vid GIH har stor samhällsrelevans. Utökade kunskaper om den fysiska aktivitetens betydelse ur ett hälsoperspektiv utgör en viktig nyckel i att anta flera av de välfärdsutmaningar som Sverige behöver bemöta. GIH kan konstatera att det här finns ett tydligt behov av att stärka forskningsanknytningarna av de utbildningsprogram som bedrivs vid högskolan. Av detta skäl önskar högskolan ett utökat forskningsanslag om 10 mkr från och med 2018 samt ytterligare 5 mkr 2019 respektive 2020.
2. GIH har genom det utökade takbeloppet för utbildning kunnat skapa samarbeten med SU och SH avseende lärarutbildning mot årskurs 4-6 och fritidsutbildningen. GIH notera att fler lärosäten i mälardalsregionen önskar knyta liknande samarbeten. GIH har dock begränsade möjligheter till detta inom existerande takbelopp men bedömer att det är realistiskt att initiera sådana om ekonomiska resurser tillförs. GIH bedömer att en rimlig omfattning på samarbetena är 30 helårsstudenter per år klassificerade som idrott. Följaktligen har GIH önskemål om en ökning av takbeloppet motsvarande 4,4 mkr från och med 2018. Detta skulle möjliggöra att knyta ett till två nya samarbeten med geografiskt närliggande lärosäten där idrott erbjuds som en del av utbildningen. GIH bedömer detta som den mest angelägna satsningen inom utbildningsverksamheten för närvarande.